

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 2. Utrùm voluntas humana Christi peccare potuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

non est, nec id actum, ut per divinitatis conjunctionem innovaretur, ac robur contraheret? Neque enim quod non assumptum est, morbo levatum est. Quocirca totum hominem assumpsit, & quod in eo praestantissimum erat, & in morbum incidit, ut toti salutem asserret.

Sic autem discurre S. Doctor pro mente humana seu pro facultate intelligendi: sed quod dicit pro humana intelligendi facultate, manifestè valet pro humana facultate volendi. Nam si ad hoc ut humana mens sanaretur à Verbo, necesse fuit, ut à Verbo assumeretur; similiter ut voluntas à Verbo sanaretur, necesse fuit, ut assumeretur à Verbo: & sicut mens non assumpta, morbo levata non esset, ita & voluntas non assumpta, &c. Quamobrem Damascenus appositè dicit: *Totum hominem assumpsit, ut toti salutem asserret.*

Quæres 1. utrum voluntas humana Christi habuerit actus?

R. affirmativè. Nam 1. habuit actus liberos & necessarios; necessarios quidem, ut amorem beatificum; & liberos, ut acceptionem mortis. 2. Habuit actus virtutum omnium, quæ beatitudinis, & hypostaticæ unionis perfectioni non repugnant: non enim virtutes omnes illas habuit frustra, nec actus illarum proprios exercuisse negari potest. 3. Habuit voluntatem, ut vocant, simplicem, intentionem, electionem, usum, & fruitionem: nam perfectissimè propter finem operata est, amando illum, illum intendendo, media ad illum consequendum idonea eligendo, & electa exequendo, atque illo obtento fruendo. 4. Habuit actus amoris, odii, desiderii, spei, & audaciæ; nam Christus, ut homo, dilexit Deum, & proximum, odio habuit peccatum; desideravit redemptionem nostram; speravit gloriam corporis sui, & nominis sui exaltationem; & generosè aggressus est pericula, ad bonum obtinendum.

5. Habuit affectus iræ, timoris, & tristitiæ, ut jam probatum est. 6. Habuit actus efficaces, per quos virtutum omnium opera exercuit, & divinæ voluntati obsecutus est semper. 7. Habuit etiam actus inefficaces, ut patet ex illo Matth. cap. 26. *Pater, si possibile est, &c.* Hi porro actus, qui in nobis plerumque necessarii sunt propter motionem appetitus materialis rationis advertentiam prævenientis, & rapientis voluntatem, antequam agere possit liberè, fuerunt omnes & semper in Christo liberrimi, quia nimirum in eo appetitus materialis in officio ita continebatur, ut nec rationem prævenire, aut perturbare, nec voluntatem rapere posset.

Quæres 2. utrum voluntas humana Christi aliquos habuerit actus, contrarios actibus divinæ voluntatis?

R. negativè, cum sexta Synodo generali in definitione fidei verbis supra relatis. Præterea, si voluntas humana Christi actum aliquem habuit actui voluntatis divinæ contrarium, actus ille vel fuit efficax, vel inefficax. Neutrum dici potest. Non primum: nam voluntas humana Christi semper voluit efficaciter, quidquid Deus voluit eam velle, & quatenus voluit, ut manifestè significat Christus ipse, cum ait Joan. cap. 4. *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me, & perficiam opus ejus.* Et cap. 8. *Quæ placita sunt ei, facio semper.*

Non etiam secundum: nam si voluntas humana Christi habuit actum inefficacem, actui voluntatis divinæ contrarium, maximè actum illum vitandi mortem, quem Christus habuit, cum dixit: *Pater, si possibile est, &c.* Atqui actus ille contrarius non fuit actui voluntatis divinæ: nam 1. Deus volebat, ut Christus haberet actum illum; & voluntas humana Christi, ut obtemperaret voluntati divinæ, in actum illum liberè erupit. 2. Actus ille vitandi mortem non repugnabat actui, quo Deus volebat efficaciter, ut Christus moreretur: cum enim nec impediret nec retraheret actum, quo, Christus ut homo morti volebat efficaciter, mortem Christi, quam volebat Deus, nec impediēbat, nec retardabat.

Quæres 3. utrum humana Christi voluntas semper fuerit impleta?

R. 1. Omnis voluntas humana, qua Christus omnino absolute ac efficaciter, & abique omni restrictione voluit aliquid, fuit semper impleta: Christus enim nunquam voluit omnino absolute & efficaciter, nisi ea, quæ perficere potuit, quia nunquam nisi prudentissimè & honestissimè voluit. 2. Non omnis voluntas humana Christi, etiam ea, qua voluit aliquid absolute & efficaciter, sed non omnino, & cum aliqua restrictione, putà quia tantum voluit illud, quantum per vires naturales & humana media perfici poterat, impleta fuit: talis est v.g. voluntas, qua aliquando voluit latere, & tamen latere non potuit.

ARTICULUS II.

Utrum voluntas humana Christi peccare potuerit.

RESPONSIO.

Voluntas humana Christi nequidem de potentia absoluta peccare potuit.

Prob. & primò quidem, quòd Christus, ut homo, nulli peccato obnoxius fuerit, magno consensu docent Patres, pro quibus omnibus hic erunt Dionysius Alexandrinus in epistola adversus Paulum Samosatensem scripta, in qua hæc leguntur: Nisi fuisset Christus idem, qui erat Deus Verbum, non poterat esse alienus à potestate peccandi: nemo enim est, qui peccare non possit, nisi unus Christus, sicut & Pater Christi, & Spiritus sanctus.

Athanasius in lib. de salutari adventu Jesu Christi, ubi Apollinaristis sic objicientibus: *Si omnia assumpsit (Deus Verbum) omnino quoque mentem, cogitandique vim humanam assumpsit: atqui impossibile est, in humanis cogitationibus peccatum non versari: quomodo igitur Christus absque peccato erit?* S. Doctor respondens, hoc inter alia habet: *Si in peccatrice (quantum est ex se) natura, impeccabilitas non apparuisset, quomodo peccatum in carne damnari potuisset, neque carne prævaricationem habente, neque divinitate peccatum sciente.* Quibus verbis Christo, ut homini, impeccabilitatem attribuit, sine qua diaboli opera dissolvere, & homines à peccati servitute liberare nequivisset.

Ambrosius in libro de incarnationis dominicæ sacramento, ubi eandem Apollinaristarum objectionem dissolvens, ait: *Quæro igitur, qua ratione animam putent quidam à Domino Jesu non esse suscepam? An quia metus est, ne sensu Christus laboraret humano? ... Tantum abest, ut Christum (Apollolus) putaverit, lege carnis in peccati vincula fuisse deducendum, ut ipse in actu positus fragilitatis humana, per Christum sibi subveniri posse crediderit ... Qui ergo alios à carnis lubrico vindicabat, nunquid formidare poterat, ne etiam ipse dominatu quodam carnis istius vinceretur? ... Quomodo lubricum poterat timere peccati, qui peccatum remissurus advenerat?*

Augustinus in libro de prædestinatione Sanctorum cap. 15. *Nunquid, inquit, metuendum fuit, ne accedente aetate, homo ille (Christus) libero peccaret arbitrio? An idè in illo non libera voluntas erat, ac non tanto magis erat, quanto magis peccato servire non poterat? Nempe ista omnia (ex quibus est peccandi impotentia) singulariter admiranda, & alia, si qua ejus propria verissimè dici possunt, singulariter in illo accepit humana, hoc est, nostra natura, nullis suis præcedentibus meritis.*

Et Cyrillus Alexandrinus in libro adversus Antropomorphitas cap. 26. ubi ait: *Stolidi verò ac dementes prorsus sunt, qui ipsum etiam Christum nescio quo pacto peccare posse affirmant, eam ob causam, quod in eadem, atque nos, specie fuerit versatus, quodque, forma servi accepta, cum hominibus in terra egerit.* Et libro de recta in Christum fide, Theodosio Imperatore nuncupato, sic loquitur: *Quem admodum caro,*

caro, posteaquam Verbi, omnia vivificantis, caro effecta est, mortis & corruptionis imperio superior evasit: sic anima, posteaquam illius effecta est, qui peccatum non novit, è vestigio statum firmum, ac in omnibus bonis stabilem, peccatoque, quod olim tyrannidem exercebat, multis partibus potiore nata est.

2. Quòd Christus, ut homo, nequidem de potentia absoluta potuerit peccare, probatur 1. sic. Si humanitas Christi præceptum aliquod divinum transgressa esset, humanitas fuisset tantum principium quo, ipsum verò Verbum fuisset principium quod transgressionis: sicut cum humanitas Christi exercebat actus meritorios, humanitas erat tantum principium quo, ipsum verò Verbum erat principium quod meriti: unde sicut humanitate Christi actus meritorios exercente, propriè ac strictè loquendo, non humanitas, sed Verbum per humanitatem merebatur: ita humanitate Christi præceptum aliquod divinum transgrediente, propriè loquendo, non humanitas, sed Verbum ipsum per humanitatem peccasset. Item sicut humanitate actus meritorios exercente, meritum verè ac propriè imputabatur Verbo, actio meritoria humanitatis erat verè ac propriè actio meritoria Verbi, & Verbum verè ac propriè merebatur, atque simpliciter dicebatur mereri: ita humanitate Christi divinum aliquod præceptum transgrediente, transgressio divinæ legis verè ac propriè imputata fuisset Verbo, actio peccaminosa humanitatis verè ac propriè fuisset actio peccaminosa Verbi, & Verbum verè ac propriè peccasset, atque simpliciter dici potuisset peccare.

Atqui quòd Verbum sit principium quod transgressionis alicujus, adeoque sit causa particularis alicujus transgressionis; quòd actio aliqua peccaminosa sit verè ac propriè actio peccaminosa Verbi; quòd Verbum verè ac propriè peccet; quòd simpliciter dici possit Verbum peccare; est aliquid positivè dedecens ipsum Verbum, & summæ illius sanctitati oppositum, ac injuriosum, adeoque est aliquid absolute repugnans. Ergo quòd humanitas Christi præceptum aliquod divinum transgressa fuerit, fuit aliquid absolute repugnans; adeoque ne de absoluta quidem potentia contingere potuit, ut peccaret humanitas Christi, quæ proinde rectè dicitur fuisse impeccabilis.

Dices. Potuit Verbum efficaciter velle, & facere, ut actiones humanitatis assumptæ ad illud non alio pertinerent titulo, quàm titulo causæ universalis, proindeque ne actiones peccaminosæ humanitatis assumptæ magis illi imputari posset, quàm peccata aliorum hominum. Ergo dici potest, re ipsa hoc efficaciter voluisse, & fecisse, adeoque rationem allatam inefficacem esse. R. neg. ant. Hoc ipso enim quòd Verbum humanitatem assumpsit, factum est inimpedibiliter suppositum illius, & consequenter principium quod, & causa particularis omnium ejus actionum: unde vel unio hypostatica absolute impossibilis est, quod est falsum, & hæreticum; vel inimpedibiliter ratione illius, tam peccatum quodlibet repugnavit humanitati assumptæ, quàm repugnavit Verbum sub quocumque respectu verè ac propriè peccare: hoc autem absolute repugnat. Ergo humanitati assumptæ peccatum quodlibet absolute repugnavit vi unionis hypostaticæ, vi cujus inimpedibiliter facta est verè ac propriè natura Verbi, atque ideo Verbum inimpedibiliter factum est verè ac propriè suppositum illius.

Dices iterum. Aliqua verè ac propriè conveniunt humanitati assumptæ, quæ tamen Verbo attribui non possunt: nam humanitas assumpta, est verè ac propriè creatura, & tamen Verbum nec dici potest, nec est creatura. Ergo etiam si humanitas assumpta peccasset, non tamen ideo dici potuisset Verbum peccare, nec re ipsa peccasset. R. neg. ant. Nam revera Verbum, quia homo, seu secundum humanitatem, verè ac propriè dici potest, & est creatura; quamquam non dicimus simpliciter, Verbum est creatura;

Simonnet Theol. Tom. II.

ne videamur hoc dicere in sensu Arianorum, qui asserbant Verbum secundum se, seu secundum divinitatem suam creaturam esse.

At inquires. Humanitas assumpta, est filia Dei adoptiva, nec tamen propterea Verbum dici potest, aut est Filius Dei adoptivus. Ergo, &c. R. neg. ant. Nam esse Filium Dei adoptivum, est denominatio personalis: unde cum humanitas assumpta non sit persona, nec est, nec potest esse filia Dei adoptiva.

At inquires. Humanitas assumpta, est Dei serva, & tamen Verbum nec dici potest, nec est servus Dei. R. Verbum dici posse, & esse servum Dei eo sensu, quo humanitas assumpta, est Dei serva. Humanitas aut assumpta non est propriè ac strictè, sed impropriè tantum & latè serva Dei, unde Verbum, quia homo, seu secundum humanitatem, dici potest, & est, non propriè ac strictè, sed impropriè & latè servus Dei, & hoc secundo sensu re ipsa servus Dei non semel appellatur in Scriptura. Sed de hoc aliàs.

Dices denique. Non est aliquid repugnans Verbo, quòd possit mori, & moriatur secundum humanitatem assumptam. Ergo nec est aliquid ipsi repugnans, quòd secundum eandem humanitatem assumptam possit peccare, & peccet. R. neg. conseq. Nam quòd Verbum verè ac propriè dicatur posse mori, & mori secundum humanitatem assumptam, non est aliquid ipsum positivè dedecens, nec oppositum sanctitati ejus, aut alteri attributo divino. At in estimatione prudenti Verbum positivè dedecet, & sanctitati ejus adversatur, quòd verè ac propriè dicatur posse peccare, & peccare etiam secundum naturam creaturam, ipsi unitam hypostaticè, adeoque simpliciter dici possit posse peccare, & peccare, quia quòd secundum naturam assumptam potest, hoc simpliciter potest.

2. Si humanitas Christi præceptum aliquod divinum transgressa esset, Verbum peccasset non solum secundum voluntatem humanam, sed etiam secundum divinam: ita ut in Christo fuissent duo peccata, unum voluntatis humanæ, & alterum divinæ. Atqui absolute implicat, ut Verbum peccet secundum voluntatem divinam. Ergo, &c. Minor constat. Prob. seq. maj. Quia quandiu unio hypostatica perseverat, tandiu voluntas divina tenetur humanam dirigere, & impedire ne peccet: ex duabus enim voluntatibus, in eodem supposito convenientibus, superior tenetur inferiorem regere, & ejus peccatum impedire, quantum potest; ita ut non impediendo, cum potest, ipsa etiam peccet secundum se. Ergo voluntate humana Christi peccante, peccasset etiam voluntas divina, quia peccatum voluntatis humanæ impedire potuisset, & tamen non impediisset, adeoque humanitate Christi præceptum aliquod transgrediente, Verbum peccasset, non solum secundum voluntatem humanam, sed etiam secundum divinam, & sic Verbum non solum peccasset ut homo, sed etiam ut Deus.

Dices. 1. Quando duæ naturæ in eodem supposito conveniunt, tunc tantum natura superior tenetur regere inferiorem, quando inferior propriam libertatem non habet. R. hoc esse falsum: ad hoc enim ut ex duabus naturis, una alteram regere teneatur, sufficit, quòd sit superior altera, & cum ea conveniat in eodem supposito: nam hoc ipso altera ei in operando subordinatur, tanquam aliquid, cujus regimen ad eam specialiter attinet: & suppositum, in quo duæ illæ naturæ conveniunt, tenetur inferiorem regere per superiorem.

Dices 2. Dus non tenetur impedire peccata hominum justorum: unde hominum justorum peccata nec imputantur, nec imputari possunt Deo. Ergo Verbum non tenebatur impedire peccata naturæ assumptæ, &c. R. neg. conf. Disparitas est, quia respectu hominum justorum, & aliorum, Deus est tantum causa universalis, quæ non ita tenetur causas particulares regere, ut earum defectus impedire teneatur: at respectu naturæ assumptæ Verbum habet se ut suppositum, ac proinde ut principium quod, & causa parti-

M m 4

cula-

cularis omnium ejus actionum: unde omnes ejus actiones, ut specialiter suas, sibi proprias, curare & ordinare tenebatur, & eas non curando nec ordinando, peccasset.

Dices 3. Humanitate Christi peccante; Verbum non peccasset secundum se: sicut humanitate Christi actus meritorios exercente, Verbum non merebatur secundum se, & humanitate Christi moriente Verbum non moriebatur secundum se. *R.* Humanitate Christi actus meritorios exercente, Verbum non merebatur secundum se precise, sed secundum se simul & humanitatem suam: Christus enim merebatur ut homo Deus, ut homo exercens actus meritorios, & actus meritorios, quos exercebat ut homo, infinite dignificans ut Deus. Moriente humanitate Christi Verbum non moriebatur secundum se, quia non moriebatur secundum naturam divinam, sed solum secundum naturam assumptam: Humanitate Christi præceptum aliquod divinum transgrediente, Verbum peccasset non solum secundum naturam assumptam, sed etiam secundum se, quia non solum peccasset secundum voluntatem humanam, sed etiam secundum voluntatem divinam, quæ peccatum voluntatis humanæ, quod impedire tenebatur, non impedivisset.

Dices 4. In divinam voluntatem obligatio non cadit. Ergo nec tenetur, nec teneri potest ad regendam modo supra dicto voluntatem humanam, quamvis in eodem supposito cum ea convenientem. *Resp.* dist. ant. In divinam voluntatem non cadit obligatio strictè sumpta. *C.* ant. nam hæc obligatio oritur ex lege, & voluntas divina non habet superiorem, cuius lege ligari possit. Non cadit obligatio latè sumpta, orta scilicet ex ipsa natura voluntatis divinæ, quæ cum sit essentialiter recta, ab eo quod rectum & honestum est, deviare non potest. *N.* ant. Item non cadit obligatio latè sumpta, orta ex ipsa rerum exigentia & natura. *Neg.* iterum ant. & conseq. Itaque sicut Deus tenetur ad non mentiendum, vel, si vis, hoc sibi debet ut non mentiat, quia mentiri inhonestum est per se & intrinsecè: ita Verbum tenetur regere naturam sibi hypostaticè unitam, vel, si vis, hoc sibi debet, ut regat naturam sibi hypostaticè unitam, quia suppositum naturam suam non regere, per se & intrinsecè inhonestum est.

Dices 5. Voluntas divina tribus personis communis est, & Pater ac Spiritus sanctus non tenentur regere humanitatem Christi. Ergo nec ad id tenetur Verbum. *R.* neg. conseq. Nam voluntas divina sic tribus personis communis est, ut sit singularum propria, sicque quatenus est propria unius personæ, aliquam habere potest obligationem, quam non habeat, quatenus propria est personarum aliarum: quare voluntas divina, quatenus est in Verbo, non verò quatenus est in aliis duabus personis, tenetur regere humanitatem, à Verbo assumptam: unde si per impossibile, voluntas divina humanitatem hanc peccare permisisset, solum Verbum etiam secundum voluntatem divinam peccasset, quanquam peccati hujus à Verbo commissi turpitudine & infamia in æstimatione morali redundasset etiam in Patrem, & Spiritum sanctum, propter summam trium personarum in natura divina identitatem.

Prob. 3. Divinitas humanitati Christi hypostaticè unita summè sanctificat illam in ordine creato, seu in ordine sanctificationis participatæ: divinitas enim in hoc ordine non potest melius & perfectius participari, quam participatur ab humanitate Christi. Ergo divinitas, humanitati Christi tantam tribuit sanctitatem, quanta esse potest in ordine creato, seu in ordine sanctitatis participatæ. Ergo divinitas humanitati Christi tribuit totam sanctitatem, quæ in ordine creato seu in ordine sanctitatis participatæ ex conceptu suo non repugnat. Atqui ex conceptu suo non repugnat creatura ita per participationem sancta, ut etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam, omne peccatum, sive mortale, sive veniale, repugnet illi in sensu composito formæ sanctificantis. Ergo revera humanitas Christi repugnantiam hanc habet à divini-

tate sibi unita hypostaticè: adeoque stante unione illa, nequidem de potentia Dei absoluta contingere potuit ut peccaret. Ex his

Nota, 1. Humanitas Christi habet formaliter à divinitate repugnantiam cum omni peccato etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam; unde ipsa divinitas est formalis repugnantia humanitatis Christi cum omni peccato, &c.

2. Consequenter humanitas Christi habet formaliter à divinitate de potentia Dei etiam absoluta, infruabilem exigentiam, non solum auxiliorum, quibuscum bonum semper velleret, & ageret; sed etiam, quod adhuc melius erat, ac perfectius, physica prædeterminationis ad bonum, & negationis concursus omnis, necessarij ad potentiam completam & expeditam ad malè agendum: unde divinitas ipsa est in humanitate Christi non solum auxiliorum, quibuscum bonum, &c. sed etiam physica prædeterminationis ad bonum in genere, & negationis concursus omnis, &c. exigentia formalis, de potentia Dei etiam absoluta infruabilis.

3. Et ita humanitas Christi est formaliter, etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam, impeccabilis per divinitatem: unde divinitas ipsa est formalis, etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam, substantialis impeccabilis humanitatis Christi.

4. Hinc humanitas Christi habet impeccabilitatem longè superiorem impeccabilitate intrinseca beatorum, posita in visione & amore beatifico, & impeccabilitate extrinseca confirmatorum in gratia orta ex decreto, quo Deus illos à peccato præservare decrevit efficaciter.

5. Habet nihilominus humanitas Christi impeccabilitatem, impeccabilitate Dei longè inferiorem, quamvis sit impeccabilis per eandem formam, qua Deus impeccabilis est, nempe per divinitatem. Ratio est, quia humanitas Christi non est impeccabilis divinitate per essentiam, sicut Deus est, sed tantum per participationem, eò quod divinitatem non habeat per identitatem, sicut Deus habet, sed solum per unionem contingentem, quippe quæ posset non esse: est tamen humanitas Christi intrinsecè ac substantialiter impeccabilis divinitate: quia divinitas non per aliquid creatum, sui imitativum, sed se ipsa humanitatem Christi, sibi intrinsecè ac substantialiter unitam, efficit impeccabilem. Sed ut hæc omnia melius intelligas,

Nota, 6. Divinitas, substantialiter unita humanitati Christi, respectu illius, habet se, seclusis imperfectionibus, ad modum formæ intrinsecæ, illam substantialiter sanctificantis, cuius formæ effectus formalis primarius est substantialis participatio esse divini: effectus verò formales secundarii sunt amabilitas summa in ordine creato, dignitas ad dona supernaturalia majora & majora in infinitum, dignitas ad gloriam, gloria qualibet finita majorem, denique repugnantia cum omni peccato, & absolute infruabilis exigentia prædeterminationis ad bonum, & negationis concursus omnis necessarij ad potentiam expeditam peccandi; quæ potentia Christo nec necessaria, nec utilis fuit ad opus redemptionis nostræ.

Dices. Humanitas Christi non potuit quidem peccare in sensu composito unionis hypostaticæ, at potuit in sensu diviso illius; ita ut primum esse peccati esset primum non esse unionis, & eodem instanti reali, quo peccasset, posterius natura desinisset unio propter peccatum, ut accidit in homine iusto peccante. Sed contra est. 1. Si ita est, humanitas Christi non magis fuit impeccabilis, quam quilibet homo iustus: nam homo iustus non potest peccare in sensu composito gratiæ habitualis, sed tantum in sensu diviso, eo scilicet modo, quo hic asseritur de humanitate Christi. Atqui quod Christus ut homo non magis fuerit impeccabilis, quam quilibet purus homo iustus, dici non potest sine manifesta absurditate. Ergo, &c.

Contra est 2. Quia si ita est, humanitas Christi re ipsa non fuit impeccabilis: nam non posse peccare;

peccare in sensu composito unionis, sed tantum in sensu diviso, ut hic intelligitur, nihil aliud est, quam non posse conjungere peccatum cum unione, seu cum peccato retinere unionem: sicut in quolibet homine iusto non posse peccare in sensu composito gratiae habitualis, sed tantum in sensu diviso, nihil aliud est, quam non posse conjungere peccatum cum gratia habituali, seu cum peccato retinere gratiam habitualement.

Contra est 3. Quia si ita est, unio hypostatice pendebat in conservari, ac proinde in esse ab actionibus humanitatis, & humanitas prius naturam operabatur, quam esset unita Verbo. Sed hoc est falsum: nam substantia quaelibet natura saltem prius subsistit in se, vel in alio, quam operetur. Ergo humanitas Christi prius saltem natura subsistebat in Verbo, quam operaretur. Ergo prius saltem natura, quam operaretur, unita erat Verbo. Ergo unio hypostatice prius saltem natura existeret, quam quaelibet operatio humanitatis, adeoque existeret independentem, & antecederet ad quamlibet operationem humanitatis.

ARTICULUS III.

Utrum voluntas humana Christi elicere potuerit actum minus perfectum, omisso perfectiori, sibi possibili.

RESPONSIO I.

Humanitas Christi potuit potentia saltem physica elicere actum minus perfectum, omisso perfectiori, sibi possibili.

Prob. breviter. Nam si Christus, ut homo non potuit potentia saltem physica, actum minus perfectum elicere, omisso perfectiori, sibi possibili, fuit antecederet ac physice determinatus intrinsece ad actum perfectiorem. Falsum conf. Ergo, &c. Seq. maj. per se patet. *Prob. min.* Nam si Christus fuit antecederet ac physice determinatus intrinsece ad actus perfectiores, eliciendo actus perfectiores, & in quibuslibet circumstantiis optimum semper eligendo, non fuit dignus laude, gratitudine, & premio, quod est falsum, & absurdum. Ergo, &c.

Dices 1. Quantumvis supponatur Christus fuisse antecederet ac physice determinatus intrinsece ad optimum, potuit tamen inter actus optimos eligere hunc vel illum, quorum neuter erat melior altero, sique unum elegit liberè, cum posset illum non eligere, sed alterum. Ergo unum eligendo prae altero, laude, gratitudine ac premio dignus fuit. Ergo Christus potuit cum antecederet ac physica ad optimum determinatione intrinseca, habere libertatem, ad laudem, gratitudinem & premium sufficientissimam. *R. neg.* utramque conf. Ratio negandi est, quia libertas eligendi hunc vel illum actum ex duobus plane similibus, vel aequalibus, est quidem libertas in genere physico; at non est libertas in genere moris, & qualis in prudenti estimatione requiritur ad laudem, gratitudinem & premium.

Dices 2. Atqui ad libertatem in genere moris non requiritur libertas inter inaequalia, sed libertas inter aequalia sufficit. Nego. *Probabis.* Deus non est active indifferens ad actus inaequales; omnes enim actus divinae voluntatis sunt infinite honesti; & tamen Deus operatur honestè ac laudabiliter in genere moris, determinando se ad hunc actum, potius quam ad alium aequè bonum ac perfectum, ad quem poterat se determinare. Ergo, &c. *R. neg.* conf. Deus enim non est quidem indifferens ad actus inaequales, propter rationem datam; at est indifferens ad objecta inaequalia. Deus itaque operatur honestè & laudabiliter in genere moris, eligendo hoc objectum, quia licet non possit habere actum minus bonum, posset tamen eligere objectum minus bonum: unde actus ejus honestus est & laudabilis in genere moris, quia eligit objectum magis bonum, cum posset minus bonum eligere.

Nota. Ad honestatem & laudabilitatem in genere moris, requiritur, & sufficit inaequalitas in actibus, vel in objectis, ex quibus unum prae alio potest eligi: Unde ubi neque in actibus, neque in objectis reperitur inaequalitas, ibi nullum prorsus est fundamentum laudis, & imputabilitatis in genere moris.

Dices 3. Ipsa bonitas formalis actus, quo Deus eligit objectum aliquod, illi tribuitur, & imputatur ad laudem in genere moris. Ergo Deus honestè ac laudabiliter in genere moris operatur, praecise quia ponit actum bonum, quamvis hoc actu, vel alio aequè bono carere non possit. *R. neg.* conf. Ratio negandi est, quia bonitas ipsa actus, quo Deus eligit objectum aliquod, ideo illi ad laudem in genere moris tribuitur, quia objectum illud, quod per actum eligit, melius est objecto alio, quod posset eligere; vel, si vis, quod idem est, quia per actum, objectum melius minus bono anteponit liberè.

Dices 4. Actus quo Deus eligit objectum melius, cum posset eligere minus bonum, non est melior nec perfectior, quam actus alius, quo objectum minus bonum eligeret. Ergo gratis dicitur Deus operari honestè & laudabiliter in genere moris, ed quod eligit objectum melius, cum posset minus bonum eligere. *Probabis ant.* Quia omnes actus divinae voluntatis aequalem habent bonitatem ac perfectionem, cum omnes sint infinite boni ac perfecti.

R. neg. conf. Itaque quamvis actus, quo Deus eligit objectum melius, non sit melior ac perfectior actu alio, quo minus bonum eligeret, ut probatum est, habet tamen honestatem & laudabilitatem in genere moris, quam non haberet actus alius, quia majorem habet bonitatem objectivam, vi cuius haberet etiam majorem bonitatem formalem, si possibile esset. Unde per actum illum Deus rectè dicitur operari honestè ac laudabiliter, non solum in genere physico, sed etiam in genere moris: is enim rectè censetur operari honestè ac laudabiliter in genere moris, qui liberè eligit majorem bonitatem objectivam, atque ita majus ad laudem fundamentum ponit liberè, quantum est ex parte objecti, licet non ponat majus, quantum est ex parte actus; quia possibile non est, ed quod actus ejus omnes essentialiter habent aequalem bonitatem, ac perfectionem formalem in genere physico.

Dices 5. Si imputatur Deo ad laudem in genere moris, quod eligit objectum melius, quamvis actus quo eligit, non sit melior ac perfectior; debet quoque ei imputari ad vituperium aliquod, si eligit objectum minus bonum, quamvis actus non sit minus bonus. *R. neg.* seq. Nam si Deus esset aliquo modo vituperandus, ed quod eligeret objectum minus bonum, vel quia peccaret, vel quia saltem moraliter deficeret, bonum minus majori praefereendo. Neutrum dici potest. Non primum, ut per se clarum est. Non etiam secundum: nam ille moraliter deficere dicitur, qui voluntariè caret actu meliori ac perfectiori, quem posset habere. At Deus minus bonum eligendo, non sic careret actu aliquo meliori ac perfectiori, quem habere posset, eligendo scilicet bonum majus: actus enim quo Deus minus bonum eligit, tam bonus ac perfectus est in genere physico, quam bonus ac perfectus esset actus quo eligeret bonum majus; cum in genere physico sit infinite bonus ac perfectus.

At inquit. Actus, quo Deus eligeret minus bonum, non haberet honestatem ac laudabilitatem in genere moris, quam haberet actus, quo majus bonum eligeret. Ergo Deus eligendo minus bonum, voluntariè careret aliqua perfectione, quam habere posset eligendo bonum majus, adeoque deficeret moraliter, & sic aliquo modo vituperandus esset. *R. neg.* conf. Ratio est, quia honestas & laudabilitas in genere moris, quam haberet actus, quo Deus majus bonum eligeret, nullam perfectionem & bonitatem dicit supra bonitatem ac perfectionem in genere physico, quam haberet actus quo Deus eligeret minus bonum: unde ex eo quod actus aliquis divinae voluntatis